

Prvi deo: Pregled

Ključni tekst: *Isus Navin 21,45*

Središte proučavanja: *Isus Navin 21,43–45; 2. Timotiju 2,11–13; Isus Navin 23; Otkrivenje 14,10.19; 5. Mojsijeva 6,5*

Biblijsko povezivanje sa istorijom ima određenu svrhu. Autori nisu neutralni posmatrači; uvek imaju za cilj da prenesu teološku poruku. Oni prikazuju nadahnutu verziju onoga što se dogodilo, ali ih takođe zanima značenje istorije. Božansko nadahnuće dalo je biblijskim istoričarima prave naočare da vide istoriju. Proročko značenje Knjige Isusa Navina je očiglednije u jevrejskoj tradiciji, koja uključuje knjigu u odeljku pod nazivom „*Nevi'im*“ (Proroci). Istorija opisana između Knjige Isusa Navina i 2. O carevima je poznata kao „bivši proroci“ i deo je istorijske pozadine koja postavlja scenu za razumevanje velikih i malih proroka, koji su u jevrejskom kanonu poznati kao „potonji proroci“.

Završni govori Isusa Navina u knjizi predstavljaju njenu teološku srž. Glavna poruka se može sažeti u tri reči: „Bog je veran“. Pošto je On takođe moćan, nijedno od Njegovih obećanja ne može izneveriti. Knjiga predstavlja biblijsku perspektivu da istorija napreduje u skladu s Božjom suverenom namerom, bez obzira na odgovor Izrailja. Međutim, ističe se da Izrailj takođe mora da bude veran da bi primio i održao Božje blagoslove. Nažalost, naredne generacije nisu poslušale ovo upozorenje, kao što je prikazano u kanonskom toku Svetog pisma. U ovom kontekstu, knjige Isus Navin i Sudije predstavljaju dve strane istog novčića: prva je Božja nepokolebljiva vernost, a druga je uporna nevernost Izrailja.

Drugi deo: Komentar

Božja vernost je postala očigledna u odnosu sa Njegovom decom u kontekstu saveza. Biblijski izveštaj je oslikavao Božju nepokolebljivu odanost svom savezu, uprkos nazadovanju ljudskih bića. Božija vernost bila je odlika Njegovog karaktera (5. Mojsijeva 32,4; Isaija 49,7), koja je bila ukorenjena u Njegovoj „vernoj ljubavi“ (*hesed*) (5. Mojsijeva 7,9). U stvari, Božja odana ljubav i vernost se često pominju zajedno (Mihej 7,20). Božanska posvećenost da ispuni svoja obećanja uprkos sramnim ljudskim neuspesima, konkretna je manifestacija Božje odane ljubavi (*hesed*), očigledna u svakom savezu u Bibliji, od Adamovih do Davidovih saveza.

Savez sa Adamom

Osnovno obećanje saveza sa Adamom podrazumevalo je brojno potomstvo i vlast nad zemljom (1. Mojsijeva 1,28). Ljudska bića, kao nosioci Božjeg lika, trebalo je da napreduju kao suvladari Božiji, reprodukujući život i upravljajući tvorevinom. Međutim, ovaj božanski blagoslov je narušen ljudskom neposlušnošću. Uprkos ovom poremećaju, Božji planovi nisu bili osujećeni. U novoj stvarnosti, porođaj je postao bolan (1. Mojsijeva 3,16), a ljudska interakcija sa zemljom je bila direktno pogođena (1. Mojsijeva 3,17–19). Ipak, uprkos ljudskom neuspehu, Bog je ostao privržen svom naumu i obećao je da će seme žene uništiti zmiju i vratiti izgubljenu vlast (1. Mojsijeva 3,15). Tragično poglavlje, 1. Mojsijeva 3, zatvoreno je Adamovim davanjem imena Evi (na jevrejskom „život“), koja će postati majka svih živih (1. Mojsijeva 3,20), što jasno ukazuje da smrt neće imati poslednju reč.

Savez sa Nojem

Do poglavlja 1. Mojsijeva 6, greh je doveo čovečanstvo skoro do tačke bez povratka. U moralnoj oblasti je postojao proces dekrecije. Iz stanja gde sve beše veoma dobro, došlo se do stanja ljudi gde „su sve misli srca njihova svagda samo zle“ (1. Mojsijeva 6,5). Dakle, ne čudi što se dekrecija dešava i u prirodnom svetu, dovodeći zemlju u

početno stanje vodene tišine (potop). Tišina je bila prekinuta samo od strane Noja i njegove porodice u barci. Posle potopa, Bog je obnovio savez koji je imao sa Adamom, ovog puta učinivši taj savez sa Nojem, koristeći istu frazeologiju koja se nalazi u tekstu 1. Mojsijeva 1,28 (uporedi sa 1. Mojsijeva 9,1). Kao novi Adam, Noje je bio blagosloven obećanjem o mnogim potomcima i obećanjem o vladavini. Međutim, ni Noje nije uspeo. Kao eho prvog pada u greh, Noje je uzeo plod vina, ispio i razotkrio se, postavši go, kao što su Adam i Eva bili pre njega. Kao rezultat njegovog postupka, izrečena je kletva, koja je definisala budućnost njegovog potomstva. Ali ipak, Bog je ostao odan svom planu.

Savez sa Avramom

Drevna istorija je završena poglavljem 1. Mojsijeva 11, gde se čovečanstvo ponovo pobunilo protiv Boga. U pokušaju da osujete prvobitni Božiji plan da raseje čovečanstvo i pokušavajući da uspostave nezavisnu vlast u odnosu na Njega („da stečemo sebi ime“ [1. Mojsijeva 11,4]), ljudi su izgradili Vavilonsku kulu, koja je postala spomenik pometnje. Dovodeći u sumnju Božju vernost Njegovim obećanjima, oni su oličili legalizam, tražeći da se spasu bez Njega. Iz kanonske perspektive, pojavljivanje Avrama u ovom trenutku nije bilo slučajno. Avramov poziv je pokazao da nije sve izgubljeno. Još je bilo vernosti na ovoj zemlji. Isti elementi prvobitnog blagoslova našli su se i u savezu sa Avramom: brojno potomstvo i vlast (1. Mojsijeva 12,1–3). Ovaj savez je označio novi početak stvaranja. Zaista, paralele između Avramovog i Nojevog saveza bile su izuzetne i ukazivale su na to da su to različite faze istog saveza. Međutim, poput Adama, Avram nije uspeo pošto je poslušao Sarin savet da uzme Agar za ženu. Paralele između Adamovog pada i Avramovih postupaka su očigledne, kao što je prikazano u tabeli ispod.

1. Mojsijeva 16	1. Mojsijeva 3
Pa reče Sara Avramu (stih 2)	A žena reče zmiji (stih 2)

I Avram prista na riječ Sarinu (stih 2)	što si poslušao ženu (stih 17)
I Sara žena Avramova uze Agar Misirku robinju svoju (stih 3)	[Eva] uzabra roda (stih 6)
i dade je za ženu Avramu mužu svojemu (stih 3)	pa [Eva] dade i mužu svojemu (stih 6)

Bez sumnje, Avram je bio poslušan Bogu, ali je njegova poslušnost bila previše nesigurna. Njegovo potomstvo je sledilo njegov verni primer, ali je takođe bilo daleko od idealnog. U stvari, verna porodična loza postala je haotična, zahvaljujući sukobu između Isaka i Jakova. Ipak, Bog ih je još uvek mogao iskoristiti da budu blagoslov za narode (pogledajte Josifovu priču u kojoj je život sačuvan, a Avramovo seme je imalo vlast), ali su oni završili zaglavljani u Egiptu, da bi kasnije postali robovi. Ipak, Bog je ostao odan svom planu.

Savez sa Mojsijem

Čak i kada su pripadnici Božjeg naroda bili robovi u Egiptu, Njegov plan za njih je napredovao. Eho teksta 1. Mojsijeva 1,28 bio je očigledan u tekstu 2. Mojsijeva 1,7: „I sinovi Izrailjevi narodiše se i umnožiše se, i napredovaše i osiliše veoma, da ih se zemlja napuni“. Nedostajao je samo jedan element: vlast. Tu počinje priča o faraonovoj zabrinutosti. On je osmislio plan da smanji broj Izrailjaca kako bi ih sprečio da postanu jači od Egipćana, kojima bi oni, zauzvrat, dominirali. U ovom kontekstu, faraon je intervenisao baš prema prvobitnom Božjem planu, i zbog toga je njemu i njegovom carstvu bilo suđeno.

Bog je izveo svoj narod iz Egipta kako bi obnovio savez sa njima na gori Sinaj. I opet, čovečanstvo nije ispunilo božansko očekivanje. Mojsije je još bio na vrhu planine kada su ljudi počeli da se klanjaju zlatnom teletu, pripisujući mu izbavljenje iz ropstva (2. Mojsijeva 32,4). Samo nekoliko sedmica kasnije, Izrailj je ponovo bio u pobuni, odbijajući da uđe u Hanan zbog svog neverovanja (4. Mojsijeva 14,11). Ali Bog je i dalje

bio odan svom planu. Istina je da su se u svakom savezu pojavljivali novi ljudski igrači, a Bog se prilagođavao novim okolnostima. Ali Njegova vernost je ostala nepromenjena.

Savez sa Davidom

Prvobitno osvajanje pod vođstvom Isusa Navina bilo je uspešno, ali nije bilo potpuno. Pored toga što je trebao da dovrši osvajanje teritorije, Božji narod je morao da zadrži ono što je osvojeno. Period iz vremena sudija pokazuje neuspeh druge generacije da to uradi. Bog je u svojoj milosti podigao oslobodioce (u knjizi nazvanih sudije) da brane Izrailj, ali kako je priča odmicala, čak su i oni postali neverni i nastao je kaos. Bog je pozvao Samuila da istovremeno bude sveštenik, sudija i prorok. Međutim, kako je Samuilo postajao stariji, narod je shvatio da njegova deca neće krenuti njegovim stopama i, potaknuti primerom drugih naroda, tražili su cara.

Bog je ponovo prilagodio svoj plan – potez koji je već bio predviđen u knjizi 5. Mojsijeva – i dozvolio Izrailju da izabere cara. Činilo se da je Saul savršeno odgovarao, ali je njegovo ponašanje otkrilo da je on car prema ljudskom izboru. Nakon Saulovog odbacivanja Boga, Samuilo je pomazao Davida za novog cara. Bog je ponovo potvrdio svoja obećanja Avramu u svom savezu sa Davidom: veliko ime, mesto za Izrailj i potomstvo (2. Samuilova 7,9–14). Međutim, David i njegovi potomci su takođe podbacili, što je dovelo do toga da se Izrailj podelio na dva carstva, na kraju ili uništena (severno carstvo) ili prognana (južno carstvo). Ipak, Bog se i dalje držao svog plana i nije se odrekao svog naroda.

Ovaj niz saveza pokazuje obrazac blagoslova, greha i blagodati. To pokazuje da su Božja vernost i odana ljubav (*hesed*) ostali postojani tokom vekova. Isus je postavio Novi savez, koji, na osnovu Njegovih zasluga, neće propasti kao prethodni. U eshatološkim redovima, od Danila do Otkrivenja, jasno je da se u Isusu čovečanstvu vraćaju prvobitni blagoslovi iz poglavlja 1. Mojsijeva 1 i 1. Mojsijeva 2: mnogobrojno

ženino potomstvo prima carstvo. Vlast je ponovo vraćena u prave ruke (Danilo 7,13.14).

Treći deo: Primena u životu

Božja vernost danas

Isus Navin je podstakao Izrailj da razmisli o Božjim obećanjima i prošlim delima kako bi prepoznao Njegovu vernost u sadašnjosti (Isus Navin 23,2–5).

Razmislite o svom životnom putu i odredite periode u kojima ste bili osvedočeni u Božju vernost jasnije nego u drugim vremenima. Podelite svoje uvide sa razredom.

Jedan od najpoznatijih stihova o vernosti Božijoj je Plač Jeremijin 3,23, u kome Jeremija objavljuje: „Velika je vernost Tvoja“. U vreme ove Jeremijine objave, Božji narod je, zbog svoje pobune, bio na mračnom mestu. Tri osnovna stuba društva su bila uništena: zemlja, monarhija i hram. Ali čak i pred teškom realnošću izgnanstva i uništenja, prorok je hrabro objavio reči koje su inspirisale omiljenu himnu „Velika je vernost Tvoja“ („Divim se ljubavi“ u našim pesmaricama, prim. prev.).

1. Kako možete videti Božju vernost u teškim vremenima?

2. Kako vam činjenica da je Bog dostojan poverenja i pouzdanosti može pomoći da se krećete uzburkanim vodama života, kada ne vidite jasno Njegove postupke?

3. Razmotrite neposredni kontekst teksta Plač Jeremijin 3,23, posebno stihove Plač Jeremijin 3,22.24. Obratite pažnju na to kako ovi stihovi

pomažu u odgovoru na gornje pitanje. Razmislite o Božjem „milosrđu“ (*hesed*), saosećanju i nadi koju nam On uliva u kontekstu ovih stihova i u svetlu Jeremijine situacije. Kakvo ohrabrenje vam daju ovi stihovi?

Naša vernost danas

Vernost je identifikovana kao plod Svetog Duha, u Galatima 5,22.

- 1. Kako možete da odražavate Božju vernost, vertikalno, u svom odnosu s Njim?**
- 2. Kako možete horizontalno da odražavate Božju vernost u svom odnosu sa bližnjima?**